

- BÖHMER,H., . "Teppiche der Bauern und Nomaden in Anatolien", Kunst und Antiquitaeten, Hannover. 1980.
- EDELSTEIN,S.M., "The Role of Chemistry in the Development of Dyeing and Bleaching", J.Chem.Educ. 1948, 25,144-149.
- KORUR,N.R., "Türkiye'de Nebati Boyalar", Yüksek Ziraat Enstitüsü Yay. No.41, Ankara Yüksek Ziraat

- Enstitüsü, Ankara, 1937.
- Meydan Larousse
- SZABADVARY,F., "Chemische Industrie und Chemie: Eine Übersicht ihrer wechselseitig abahaengigen Entwicklung", Chem.Ind., 1975, 291-300.
- TEZ,Z., "Kimya Tarihi", V-Yayımları, Ankara, 1986
- WHITING,M.C., "Die Farbstoffe in frühen Orientteppichen", Chemie in unserer Zeir, 1986, 15,179-189.

Günümüzde Tekstil-Konfeksiyon Sanayiinin Durumu ve Finansal Açıdan Analizi

Muharrem ÖZDEMİR

Y. Doç. Dr. İTÜ Sakarya Müh. Fak., SAKARYA

Günümüze dek dinamik bir gelişim süreci izleyen Türk tekstil ve konfeksiyon sanayii, geçen yıl iki milyar doların üzerinde bir ihracat rakamına ulaşmıştır. Tekstil sektörümüzdeki bu artış hızı, B. Avrupa ülkelerinin tek yanlı kota ve korumacı uygulamalarına rağmen gelişmesini sürdürmektedir. Ancak tekstil ve konfeksiyon sanayiinin bu artış hızını sürdürebilmesi ve dünya pazarlarında daha da güçlenebilmesi için önünde duran bazı sorunlara çözüm getirilmesi gerekmektedir. Hem ulusal ve hem de uluslararası nitelikli bu sorunların çözümünde kısa ve uzun vadeli bazı önlemler almak mümkündür. Bu sorunlarla, alınması gerekli önlemlere bildiri içinde kısaca yer verilmiştir. ayrıca bildiri sonuna, 247 tekstil firması üzerinde yapılan bir araştırmayla ilgili bazı finansal verilere yer verilerek, konunun ilgililerine bir analiz etme olanağı sağlanmıştır.

IN OUR DAY, THE SITUATION OF THE TEXTILE AND CONFECTION INDUSTRY AND AN ANALYSIS OF FINANCIAL POINT

Till to day, Turkish textile and confection industry that followed a dynamic development process had attained to the important export item over the two billion dollars last year. although The West European Countries had continued the one-sided quotas and protective applications, this growth rate had been going on its development increasingly. But there are some problems need to be solved in front of the Turkish textile and confection industry to be able to make continue this growth rate and be able to strengthen in the world markets more and more.

For being solving of these problems in which both national and international character, it is possible to take short and long term measures to these problems and measures which have been given placed in this paper summarily.

Moreover, a possibility to analysis had been provided to the interested parties related to a research on the 247 textile firms by giving place to financial data in the end of the paper.

1. 1987 YILININ İLK YARISINDA TÜRK TEKSTİL VE KONFEKSİYON SANAYİİNİN DURUMU

1.1. Türk Tekstil ve Konfeksiyon Sanayii'nin Ülke Ekonomisi Açısından Önemi

Sanayileşen Ülkelerin kalkınmada temelini teşkil eden Tekstil Sanayi, şimdi de aynı rolü sanayileşmekte ve gelişmekte olan ülkeler için oynamaya devam etmektedir.

Tekstil Sanayiimizin gelişerek dış pazarlara açılması konusunda ilk gelişmeler 1970'li yıllarda başlamıştır. 1980'li yıllara gelinceye kadar, tekstil alanında istenilen üstünlüğe ulaşmada, eldeki tüm olanaklarla büyük bir teşvik ve destek gören tekstil sektörümüz önemli gelişmeler kaydederek, sanayi ürünleri ihracatımızda önemli bir paya ulaşmıştır.

Tekstil sanayiimizin temelini oluşturan pamuk ve pamuklu ürünlerde ülkemiz zengin bir potansiyele sahip olup, dünyanın yedinci en büyük pamuk üreticisi ülkesidir. Üretilen ortalama 500 bin ton pamuğun yaklaşık 300 bin tonu yurt içi talebi karşılamakta, kalan kısmı ise yurt dışına pazarlanarak önemli döviz geliri sağlanmaktadır.

Önemli başka bir tekstil hammaddesi olan yünde ise ülkemiz, dünya sıralamasında sekizinci sırada yer almaktadır.

Tekstil sanayiinde hammadde aşamasından son ürün aşamasına kadar (Örneğin, Hazır Giyim Sektörü gibi.) yüksek oranda katma değer yaratan ve birbirine zincirleme olarak bağlı üretim aşamaları bulunmaktadır. Bu şekilde sektörün son halkasını oluşturan Konfeksiyon (Hazır Giyim) Sanayiinde de 1970'li yıllar sonrasında önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Nitekim 1977 yılında, İmalat Sanayiinde Konfeksiyon'un payı % 8,5 iken, 1986'da bu oran % 12,5'a kadar yükselmiştir.

1987 yılına gelinceye kadar dinamik bir gelişme izleyen tekstil ve konfeksiyon sanayiimiz, 1986 yılı rakamlarıyla 2 Milyar doların üzerinde bir ihracat gerçekleştirerek, Türkiye'nin toplam ihracatından % 28,3'lük bir pay elde etmiştir. Bu da gösterir ki, Batılı Ülkelerin tüm engellemelerine rağmen tekstil ve konfeksiyon sanayiimizin Türkiye açısından, özellikle dış pazarlara açılmada rolü ve önemi büyüktür ve daha uzun yıllar bu önemini koruyacağı beklenmektedir.

1.2. Türkiye'nin Sanayi Ürünleri İhracatında Tekstil ve Konfeksiyon Sanayii Ürünleri İhracatının Yeri ve Önemi

1990'lı yıllara yaklaşırken Türk Tekstil ve Konfeksiyon Sanayii Türkiye'nin dış pazarlara açılma-

sında, yabancı ülkelerle olan dış ticaretimizin geliştirilmesinde en başarılı sektör olma özelliğini sürdürmektedir.

Tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracatına bakıldığında, Türkiye'nin toplam ihracatı içinde önemli bir paya sahip olduğu görülecektir. Son yıllarda miktar olarak daralan fakat değer olarak artan tekstil ihracatında talep daha çok işlenmiş ürünler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Geriye doğru son üç yıllık ihracat rakamlarına bir baktığımızda, tekstil ürünleri ihracatının 1984 yılında 2,169 Milyar dolar düzeyinde ve toplam ihracatın % 30,4'ünü, 1985'te, 2,087 Milyar dolarla %26,2'ni, 1986'da ise 2,112 Milyar dolar ile % 28,3'nü oluşturduğu görülecektir. Bu değerlerin ise, 1984'te %17,1'ni, 1985'te % 15,7'ni ve 1986'da da % 16,7'ni Konfeksiyon ihracatının karşıladığı görülmüştür.

Batılı Ülkeler tarafından konulan tek yanlı kotalara ve kısıtlamalara rağmen tekstil ihracatımızın hızla arttığı görülmektedir. 1987 yılı ocak-mart döneminde, bir önceki yıla oranla yaklaşık % 19'lük bir artış sağlanmıştır. 1987 yılı ocak-mayıs dönemi ele alındığında bu artışın daha da fazla olduğu görülmektedir. Nitekim, söz konusu edilen dönemdeki artış, 1986'ya oranla %22,3 olmuş ve tekstil ihracatında 1,105 Milyar dolara ulaşılmıştır.

Rakamlardan da görüldüğü üzere, tekstil sektörümüz, Türkiye ihracatını lokomotif sektörü olmaya devam etmektedir. Sektörde ortaya çıkan sorunların çözülmesi ve sektöre destek sağlanmasıyla, tekstil sektörümüzün daha uzun yıllar bu özelliğini koruyacağı beklenebilir.

1.3. Türk Tekstil ve Konfeksiyon Sanayiinin Karşılaştığı Sorunlar

1.3.1. Yerel (Ulusal) Sorunlar

1.3.1.1. Hammadde Sorunları

Tekstil sanayiinde en önemli sorun, üretim için gerekli ham maddenin istenen zamanda, yeterli miktarda ve kolaylıkla temin edilmesi olmaktadır. Yurt dışından getirilecek hammaddede istenmeyen gecikmeler ve devletçe ithalde uygulanan gümrük ve resimler üretimi etkilemekte ve sorun yaratmaktadır. Örneğin, yün, yapay ve sentetik elyaf ithalinde durum bu şekildedir. Dünyanın sayılı pamuk üreticilerinden olan Türkiye, 1987 başlarında pamuk ithaliyle karşı karşıya kalmıştır. Buna neden, yurt içi pamuk fiyatlarındaki olağanüstü artışlar olmuştur.

1.3.1.2. Maliyet, Verimlilik ve Kaliteyle İlgili Sorunlar

Son yıllarda ülkemiz tekstil ürünlerinin maliyet yapısında önemli değişimler meydana gelmiştir. Maliyetlerde işçiliğin payı %20'nin altına düşerken, hammadde, enerji ve taşıma maliyetlerinde önemli artışlar olmuş ve giderekte artmaya devam etmektedir.

Yirminci yüzyılın sonlarına doğru yaklaşmakta olduğumuz ve kapılarımızı Batı Dünyasına açtığımız şu günlerde, Türk Tekstil Sanayiinin birkaç büyük firma dışında pek de verimli çalıştığı söylenemez. Sektörde yer alan makina ve tezgahların çoğu eskidir ve verimlilikleri düşüktür. Ayrıca nitelikli eleman yetersizliği, verimlilik artışı konusunda fazlaca çalışma ve araştırma faaliyetlerinin yapılmaması bu konuda bazı önlemler almayı zorunlu kılmaktadır.

Kalite konusuna gelince, Ülkemiz tekstil sanayi hem yurt içi ve hem de yurt dışı üretimlerinde kalitenin önemini giderek kavramaya başlamışlardır. Özellikle yurt dışına gönderilecek ihraç mallarında kalitenin önemi büyüktür. Buna rağmen, bir kaç büyük firma dışında kalite araştırması, kalite kontrol laboratuvarlarının tesisi gibi kalite konusundaki yararlı çalışmalara sektörümüzde pek rastlanılmamaktadır.

1.3.1.3. Finansman Sorunları

Tekstil sektörünün karşılaştığı finansman sorunları ileride ayrıntılı olarak işleneceğinden, burada sadece iki önemli sorundan bahsedilecektir.

Bunlardan ilki, yeterli miktarda kredi temin etme güçlüğü, temin edilse de kredi maliyetlerinin yüksekliği nedeniyle pahalıya gelmesidir. İkincisi ise, enflasyondur. Tekstil üreticilerinin elde ettikleri fonlar enflasyon nedeniyle kısa sürede aşınmakta ve bu durum, mali sıkıntılar içinde bulunan tekstil üreticilerine ikinci bir darbe vurmaktadır.

1.3.1.4. Nitelikli Eleman Temininde ve Hizmet İçerisinde Ortaya Çıkan Sorunlar

Pamuk ipliği ve pamuklu dokumada genellikle sermaye-yoğun bir teknoloji egemen olduğu için nitelikli eleman ihtiyacı kendini pek hissettirmemektedir. Oysa, elbecerisi, bilgi ve yeteneğe dayalı konfeksiyon sanayiinde durum böyle değildir. Önemli ölçüde istenilen niteliklere sahip eleman bulmakta hala güçlük çekilmektedir.

Eğitim konusuna gelince, bu alanda mesleğe Yönelik okullaşma oranı henüz yeterli bir düzeye ulaşmamış, sadece iş başında eğitimle yetinilmektedir. Doğal olarak bu durum, mesleki eğitim görmüş personelin daha az ölçülerde istihdamını gerektirmekte ve bunun sonucu olarak da üretimde verimlilik ve kalite düşmelerine rastlanmaktadır.

1.3.2. Uluslararası Alanda Karşılaşılan Sorunlar

1.3.2.1. Pazar Bulma Sorunları

Türk tekstil sanayii 1980'den sonra, devletin de büyük ölçüde teşviki ile dış pazarlara açılmaya başlamış ve ihracatta önemli mesafeler katetmiştir. Bu yıllarda tekstil ürünleri, diğer ihraç ürünleri arasında birinci sıraya yükselmiş ve dış pazarlardaki payları da önemli oranlarda artmıştır. Ne var ki, son zamanlarda petrol gelirlerinde önemli düşüşler kaydeden Orta Doğu ülkeleri ile diğer İslam Ülkeleri'ne yapılan tekstil ürünleri ihracatının da önemli düşüşler olmuştur. Özetle belirtmek gerekirse, Türk tekstil sanayiinin bu pazarlara yönelik ihracatında, dolayısıyla pazar paylarında önemli daralmalar meydana gelmiştir. Öte yandan AET, ABD ve Kanada gibi ülkelere yapılan tekstil ihracatında da bazı kısıtlama ve kotalarla karşılaşmıştır. Tüm bu olumsuz faktörler, Türk tekstil sanayiini yeni pazar arayışları içine sokmuştur. Türk tekstil sanayi, ürünlerine yeni pazarlar bulma ve mevcut pazarlardaki paylarını da koruma gibi zor bir durumla karşı karşıya kalmıştır.

1.3.2.2. İhracatta Karşılaşılan Sorunlar

Türk tekstilinin gelişmesi ve giderek Avrupa pazarlarında payını arttırması Avrupa Topluluğu (AT) Ülkelerini telaşlandırmıştır. Bunun sonucunda ise, tek taraflı kota ve kısıtlamalarla, diğer sınırlayıcı uygulamalar gündeme getirilmiştir. Türkiye, tüm bu engellemelere rağmen, ihracatının dörtte üçünü yine bu ülkelere yapmayı başarmıştır. Miktar kısıtlamaları dolayısıyla Türkiye'nin bu pazarlardaki payı sabit bir düzeyde kalmıştır.

1.3.2.3. Dış Pazarlarda Tekstil Ürünlerimizin Tanıtım Noksanlığı ve Kalite Darboğazıyla İlgili Sorunlar

AT ve ABD pazarlarına girmedi geçmişi pek de uzun bir döneme dayanmayan Türk Tekstil Sanayi, ürünlerini bu pazarlarda henüz yeteri kadar tanıtamamıştır. Bu amaca yönelik olarak düzenlenen fuarlara katılma oranı istenen düzeyde değildir

Türk tekstil sektörü, bu pazarlarda her türlü tanıtım aracından yararlanarak pazar payını arttırmakla karşı karşıyadır.

Dış pazarlarda önemli bir unsurda kalite'dir. Türk tekstil mallarında ortaya çıkan kalite darboğazı, son zamanlarda çözümlenmeye başlamışsa da, bu da henüz istenen düzeyde değildir. Kalite faktörü, pazar payının arttırılması hatta korunmasında önemli bir faktördür ve her zaman güncelliğini sürdürecektir.

1.3.2.4. Dış Pazarlarda Ortaya Çıkan Öteki Sorunlar

Dış pazarlara açılırken, dış pazarların kendine özgü olan kural ve standartlarına uyulmaması da önemli sorunlar yaratmaktadır. Bunların başında ise malın zamanında teslimini içeren "termin" sorunu gelmektedir. AT, ABD ve Kanada gibi Ülkeler, kota dahilindeki tekstil ithalatı için önceden bağlantı yaparlar. Bu bağlantı üç-dört ay öncesine kadar sarkabilmektedir. Yapılan bağlantıya göre malın zamanında teslimi önemli bir koşuldur. Bu bağlantılara göre zamanında teslim edilmeyen mal teslim alınmayarak ihraç edilen ülkeye iade edilmekte, bu da önemli maddi kayıplara yol açmaktadır.

1.4. Tekstil Sektörünün Sorunlarının Çözümüne Yönelik Olarak Alınabilecek Önlemlerden Bazıları

Burada, özellikle, dış pazarlardaki ihracat potansiyelinin arttırılmasına yönelik alınması gerekli önlemlere yer verilecektir. Bunlar, kısa vadede ve uzun vadede olmak üzere iki grupta toplanabilmektedir.

1.4.1. Kısa Vade'de Alınabilecek Önlemler

1-Kota, kısıtlama vb gibi korumacı tutum ve davranışlarla mücadele etmek.

2-Yeni ürün türleri geliştirerek, yeni pazarlara doğru yönelmek.

3-Mevcut pazar paylarını korumak ve gerektiğinde bu pazarlardaki rekabet olanaklarını arttırmaya çalışmak, bu amaçla Üretici-Pazarlamacı işbirliğine gitmek.

1.4.2. Uzun Vade'de Alınabilecek Önlemler

1-Mesafe ve karakter olarak farklılık gösteren pazarlara yönelerek pazar yelpazesini genişletmek.

2-Ürün kalitesini yükselterek, ürün bileşiminde yüksek katma değer sağlayan ürünlere yönelmek,

bu amaçla kapasiteyi selektif ve verimli bir şekilde arttırmak.

3-Türk tekstil sektörünün geleceğini teminat altına almak ve düzlüğe çıkmasını sağlamak açısından;

- Devlet desteğini sürdürmek
- Finansman kolaylığı sağlamak
- Girdilerde pahalılığa neden olan faktörleri ortadan kaldırmak.

2. TÜRK TEKSTİL VE KONFEKSİYON SANAYİİNİN FİNANSAL SORUNLARI VE BUNLARIN ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK BAZI ÖNERİLER

2.1. Türk Tekstil ve Konfeksiyon Sanayii'nin Finansal Sorunları

Aslında, tekstil ve konfeksiyon sanayiinin finansman sorunlarını, Türkiye Genel Sanayii'nin sorunlarından soyutlayabilmek pek o kadar kolay değildir. Yine de kendine özgü bazı özellikleri dolayısıyla Türk tekstil ve konfeksiyon sanayiinin finansman sorunlarını bir kaç başlık altında toplamak mümkün olabilmektedir.

Bunları sırasıyla şöyle açıklayabiliriz:

2.1.1. İşletme Sermayesi Temininde Karşılaşılan Finansman Sorunları

Bir kaç büyük firma dışında, genellikle orta ve küçük çaplı firmaların önemli bir bölümü işletme sermayesine ihtiyaç duymaktadır. Özellikle konfeksiyon sahasında çalışan firmalar yoğun bir şekilde işletme sermayesine ihtiyaç duymaktadırlar. Çünkü, imalat öncesi gerekli malzeme ve aksesuarların önceden temini gerekmekte, bu ise önemli oranlarda işletme sermayesine ihtiyaç duyan firmalar, kısa vadeli olarak açılan işletme sermayesi kredilerine başvurmakta ancak, istedikleri miktarda kredi bulmakta çeşitli güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Bankalar, gereği icabı bir sürü formalite ileri sürmekte ve firma hakkında ancak olumlu bir kanaate varduktan sonra söz konusu krediyi açmaktadırlar. Ne var ki, bu şekilde elde edilen kredilerin maliyeti yüksek olduğu için firmanın finansman giderlerini arttırmakta, dolayısıyla kârlılığını azaltmaktadır.

2.1.2. Enflasyondan Kaynaklanan Finansman Sorunları

Enflasyon ya da başka bir deyişle paranın alım gücünün azalması, özellikle konfeksiyon sanayii gibi stoğa çalışan sanayi dallarındaki firmaları bir hayli zor duruma düşürerek, işletme sermayesine olan ihtiyaçlarını önemli oranlarda arttırmaktadır.

Enflasyon, kredi maliyetlerini de arttırarak, tekstil sanayiindeki yatırımların istenen şekilde yapılmasına engel olmaktadır. Tekstil sektöründeki sanayicilerin önemli bir bölümü enflasyon ve onun doğal bir sonucu olan yüksek kredi faizleri altında ezilmektedir. Sadece bu nedenle bir çok firma iflasın eşiğine gelmiştir.

2.1.3. Devletin Olumsuz Uygulamalarından Kaynaklanan Finansman Sorunları

Bu olumsuz uygulamaların başında, KDV iadeleri için tekstil sanayicilerinden banka teminat mektubu istenmesi gelmektedir. Sektörde yer alan firmaların belli bir kredi limiti vardır. Bu firmaların bankadan teminat mektubu almaları, zaten sınırlı olan kredilerinde kullanılmış gibi bir etki yaratmaktadır. KDV iadeleri teminat mektubu alınınca hızla sonuçlandırılması gerekirken uzun bir zaman alabilmekte, bu ise teminat mektubu dolayısıyla kullanabilecekleri krediyi KDV iadesine bağlayan firmaları, işletme sermayesi temininde büyük bir sıkıntıya sokmaktadır.

2.2. Tekstil ve Konfeksiyon Sanayii'nin Finansman Sorunlarının Çözümüne Yönelik Bazı Öneriler

Bu konuyla ilgili olarak şu önerilerde bulunmak mümkündür:

1-Tekstil sektöründe, konfeksiyon sanayi gibi işletme sermayesine büyük ölçüde ihtiyaç duyan firmalara, yeterli miktarlarda ve düşük faizli işletme sermayesi kredileri sağlamak ve bu konuda her türlü kolaylığı göstermek.

2-Üretimden pazarlama safhasına kadar, sektörde yer alan firmalara teşvik ve destek sağlamak, gerekirse sübvansiyona gitmek (pamukta olduğu gibi)

3-İhracatta vergi iadesi v.b. gibi teşvikleri bir süre daha devam ettirmek.

4-Yeni makina ve aksamının ithalinde fonları tamamen kaldırmak, sektörün ihtiyaç duyduğu

hammadde ve ara mallarında sıfır gümrük uygulamak.

5-Şayet tekstil sektörü'nün geliştirilmesi arzu ediliyorsa, bu alandaki yatırımları destekleyip, teşvik etmek ve bunun için uzun vadeli, düşük faizli krediler vermek.

3. TÜRK TEKSTİL VE KONFEKSİYON SANAYİİNİN FİNANSAL ANALİZİ

3.1. Tekstil Sanayii'nin Finansal Analizi

Tekstil sanayiinin finansal analizi konusunda 247 firma üzerinde gerçekleştirilen bir araştırma çalışması hayli ilgi çekici olmuştur. İSO'nun denetiminde yapılan ve altı ay süren bu çalışma, 1987 mayıs ayında bir kitap şeklinde piyasaya sunulmuştur. Aslında kitapta, bütün sanayi sektörleri yer almakta ve incelemeye tabi tutulan firma sayısı 2025 adede ulaşmaktadır. Çalışmada 1983 ve 1984 yıllarına ait karşılaştırmalı rakamlar verilerek, ortaya çıkan eğilimlerin yorumları yapılmaktadır.

Çalışmada tekstil sektörü, Dokuma, hazır giyim ve deri sanayii şeklinde ele alındığı için, bu şekle uygun olarak dokuma ve hazır giyim sanayiinin finansal analizini belli yapılar halinde ele alarak yapmaya çalışacağız. Buna göre ilk ele alacağımız sanayi dalı Dokuma Sanayii, ikincisi de Hazır Giyim Sanayii şeklinde olacaktır.

3.1.1. Dokuma Sanayii'nin Finansal Analizi

3.1.1.1. Döner Varlık Yapısı

	1983	1984
Para Mevcudu	% 13.0	% 18.8
Alacaklar	37.3	37.5
Stoklar	41.0	38.0
Diğer Dön.Var.lar	8.7	5.7
	100.0	100.0

Yorum: Döner varlıklar içinde para mevcudu ile alacakların payları toplamının % 50.3'ten %56.3'e yükselmesi, incelenen dönemde Dokuma Sanayiinde Döner Varlıkların Yapısının daha likit hale geldiğini göstermektedir.

3.1.1.2. Likidite Durumu ve Finansal Yapı

1983 yılına oranla 1984'te Dokuma Sanayiinin likidite durumu ile finansal yapısında başlıca şu değişmelere rastlanmıştır:

1-Cari oran % 134.6'dan % 149.9'a yükselmiştir. Bunun nedeni döner varlıkların % 57.3 oranında artarken kısa süreli borçlardaki artışın % 41.2 oranında kalmasıdır.

2-İncelenen dönemde likidite oranı % 67.7'den % 84.5'e yükselmiştir.

3-Stokların payı sözkonusu dönemde % 41.0'dan % 38.0'a düşmüştür.

4-1984 de alacak devir hızı biraz düşerken, stok devir hızı biraz yükselmiştir.

5-İşletme sermayesinin 1984 de 1983'e göre % 103.8 artması likid durumunun bir önceki yıla göre iyileştiğini göstermektedir.

6-Kısa süreli borçlanmanın payı % 48.8 den % 45.2'ye düşmüştür.

7-Kısa süreli borcun toplam borç içindeki payı % 85.6 dan % 79.2 ye düşerken, uzun süreli borcun payı % 14.6 dan % 20.8'e yükselmiştir.

8-Borç -özsermaye oranı da 1983 de % 190.2 iken 1984 de % 177.3'e düşmüştür. Borç-özsermaye oranının düşmesi, finansmanda öz kaynakların payı artarken borçlanmanın (özellikle kısa süreli olanlar) payının giderek azalması, bu sanayi dalının finansal yapısının daha sağlıklı hale geldiğini ifade etmektedir.

3.1.1.3. Varlık (aktif) Yapısı

	1983	1984
Döner varlıklar	% 67.1	% 67.8
Bağlı varlıklar	3.1	2.7
Duran var.lar, net	29.8	29.5
	100.0	100.0

Yorum:Bu sanayi dalında varlık yapısı incelenen dönemde hemen hemen aynı kalmış, varlık yapısı içinde döner varlıklar nisbi önemini sürdürmüştür. İncelenen dönemde varlık yapısının üçte ikisini döner varlık (işletme sermayesi) oluşturmuştur.

3.1.1.4. Devir Hızları ve Kârlılık

		1983	1984
Alacak Devir Hızı (satışlar/alacaklar)	Adet	4.80	4.74
Stok Devir Hızı (satışlar/stoklar)	Adet	4.13	4.44
Aktif Devir Hızı	Adet	4.13	4.44
Aktif Devir Hızı (satışlar/aktif top)	Adet	1.17	1.21
Özsermaye Devir Hızı (satışlar/özsermaye)	Adet	3.65	3.69

1984 yılında devir hızları 1983'e göre önemli bir değişme göstermemiştir. alacak devir hızı hafifçe düşerken stok, aktif ve öz sermaye devir hızları biraz artmıştır. En belirgin artış stok devir hızında olmuştur.

İncelenen dönemde Dokuma Sanayiinin toplam kârları cari fiyatlarla % 49 oranında artarken, Sanayinin kârlılık oranı bir önceki yıla göre azalma göstermiştir. Kâr/özsermaye oranı % 36.3 den % 32.7 ye düşmüştür. Aynı dönemde hesaplanan Kâr/satışlar oranı % 8.8 dir.

3.1.2. Hazır Giyim Sanayii'nin Finansal Analizi

3.1.2.1. Döner Varlık Yapısı

	1983	1984
Para Mevcudu	% 9.4	% 11.5
Alacaklar	50.8	53.7
Stoklar	37.0	32.6
Diğer Döner Var.lar	2.8	2.2
	100.0	100.0

Yorum: 1984 yılında bu sanayi dalında döner varlık yapısı bir önceki yıla göre değişmiş, para mevcudu ile alacakların payı yükselirken, stok ve diğer döner varlıklar içinde para mevcudu ile alacakların payının % 60.2 den % 65.2'ye yükselmesi, incelenen dönemde döner varlık yapısının daha likid hale geldiğini göstermektedir.

3.1.2.2. Likidite Durumu ve Finansal Yapı

1984 yılına Hazır Giyim Sanayiinde net kaynakların yaklaşık dörtte üçünün borçlanma ve kalanın da öz kaynak artışıyla sağlanması ve bu kaynakların önemli bir kısmının işletme sermayesi finansmanında kullanılması, bu sanayi dalının likidite durumu ile finansal yapısını aşağıdaki gibi etkilemiştir:

1-1983 de % 129.9 olan cari oran 1984 de % 127.9 a düşmüştür. Kısa süreli borçların döner varlıklardan daha hızlı artması, sanayi dalında net işletme sermayesinin artmasına karşılık, cari oranın düşmesine yol açmıştır. 1984 de borçlar % 58.3 artarken döner varlıklar % 55.8 artmıştır.

1984 yılında likidite oranı, cari orana göre ters bir gelişme göstererek artmıştır. 1983 de % 78.2 olan likidite oranı 1984 yılında % 83.4 e yükselmiştir. Bu, o dönemdeki firmaların döner varlık yapısının daha likid hale geldiğini göstermektedir.

Bu sanayi dalında stoklar 1984 de % 37.3 oranında gerilemiş ve döner varlıkların içindeki

payı % 37.0 den % 32.6 ya düşmüştür.

4-Sanayi dalında 1984 de alacak ve stok devir hızlarının 1983 e oranla arttığı gözlenmiştir. Nitekim alacak devir hızı 2.89 dan 3.69'a yükselirken stok devir hızı da 4.10 dan 6.83 e yükselmiştir.

5-1984 de faaliyetlerin büyük bir kısmı borçla finanse edildiği için borç/özsermaye oranı % 243.0 den % 373.0'a yükselmiştir.

6-Sanayi dalında varlık finansmanında borçların payı % 640 den % 68.5'e yükselirken, özsermayenin payı % 26.3 den % 18.3'e düşmüştür.

7-Sanayi dalında 1984 de kısa süreli borçların % 58.3 artmasına karşılık, uzun süreli borçların yaklaşık altına katlanması, Sanayi dalının borç bileşimini değiştirmiş, kısa süreli borçların toplam borçlar içindeki payı % 96.9'dan % 87.9'a gerilerken, uzun süreli borçların payı % 3.1 den % 12.1'e yükselmiştir.

8-Sanayi dalında 1984 yılında özsermaye artışının çok sınırlı ölçülerde kalması, sabit sermaye yatırımlarının belli bir hız kazanamamasına karşın, Duran arlıklar, Net/Özsermaye oranının % 56.5 den % 76.3'e yükselmesine yol açmıştır.

9-Sanayi dalının finans yapısının, 1983'e oranla daha riskli hale geldiği, borç-özsermaye dengesinin giderek bozulduğu görülmektedir.

3.1.2.3. Varlık (Aktif) Yapısı

	1983	1984
Döner Varlıklar	%80.6	%77.1
Bağlı Varlıklar	4.5	8.8
Duran Varlıklar, Net	14.9	14.1
	100.0	100.0

Yorum: Sanayi dalının Varlık Yapısında bir önceki yıla oranla önemli bir değişme görülmektedir. Sanayi dalında varlık yapısında döner varlıklar (işletme sermayesi) %80'e yakın bir ağırlık taşımakta, sabit sermaye yatırımları varlıkların yaklaşık % 14-15'ini oluşturmaktadır.

3.1.2.4. Devir Hızları ve Kârlılık

		1983	1984
Alacak Devir Hızı (satışlar/alacaklar)	Adet	2.89	3.69
Stok Devir Hızı (satışlar/stoklar)	Adet	4.10	6.83
Aktif Devir Hızı (satışlar/aktif topl.)	Adet	1.20	1.58
Özsermaye Devir Hızı (satışlar/özsermaye)	Adet	4.50	8.33

Yorum: Bu sanayi dalında incelenen dönemde devir hızları önemli oranda artmıştır. Nitekim alacak devir hızı 2.89 dan 3.69'a, Stok devir hızı 4.10 dan 6.83'e yükselmiştir. Bu sanayi dalında özsermaye devir hızının yüksek çıkması, özsermaye yetersizliğinin bir işareti olmaktadır.

Devir hızlarının yükselmesi, bu sanayi dalının kârlılığı üzerinde olumlu etki yaratmıştır. İncelemeye dahil edilen firmaların toplam kârları bir önceki yıl olan 1983'e oranla % 119.3 artmıştır. Sanayi dalındaki Kâr/Satışlar (satışların kârlılığı) oranı ise, % 8.0 olarak hesaplanmıştır.

KAYNAKÇA

- ALPAY, H.R., "Tekstil Sektörümüz '86", Tekstil-Moda Der., N.32, s.35
- ARTUN, T., "Sanayinin Finansman Sorunu", ASO der., N. 86, s.42
- ATAMAN, S., "AET'ye Türk Konfeksiyon İhracatı Oto-Limitasyon'a Bağlandı", Tekstil-Moda Der., N. 30, s.42
- BAŞER, G., "Tekstil Sanayiinin Sorunları ve Çözüm Önerileri", Tekstil-Moda Der., N. 24-25, s.35
- KISACIK, T., "Türk Tekstil Sanayiinin İçinde Bulunduğu Sorunların Gerçek Yönleri", Tekstil-Moda Der., No. 38, s.32
- Middle East Business and Banking, "Development and Barriers in Turkey's Textile and Ready-made Clothing Sector", Jan.-1986.
- ÖZENÇ, E., "Bölge ve Ülkelere Göre Dünya Tekstil Üretim Eğilimleri", Tekstil ve Makina Der., No. 2, s.97

- ÖZİPEK, B., "Kalite Kontrolü'nün İhracattaki Önemi", Tekstil-Moda Der., No. 28, s.26.
- PARASIZ, İ., "Tekstil İhracatının Uluslararası Ticarete Karşılaştığı Anti-Damping ve Kota Uygulamalarının Genel Çerçevesi", Tekstil ve Makina Der., No. 2, s.90
- PENSOY, İ., "İhracatımızda Pamuk İpliğinin Yeri ve Önemi", Tekstil Moda Der., No. 24-25, s.11
- Sanayi'de Fon akımı ve Finans Yollarındaki Değişmeler, "Dokuma ve Giyim Eşyası Sanayiinde Finansal Göstergeler", İSO Araş. Dairesi Yay. No. 8, s.41-62
- Tekstil ve Teknik, "Mehmet Şuhubi ile Türk Tekstili'nin Meseleleri Üzerine", No. 22, s.44
- TEPE, E., "Türk Tekstili ve ABD Kısıtlamaları", Tekstil-Moda Der., No. 24,25, s.14
- UZER, A., "Kredi Faizleri Yeni Yatırımları İmkânsız Hale Getiriyor", Tekstil-Moda Der., No. 22, s.21
- VAROL, K., "Tekstil Sanayiinin Finansal Yapısı ve Sorunları", Tekstil-Moda Der., N.21, s.12
- Dünya, Ekonomi-Politika, "Türk Ekonomisinin Kaderi Tekstil Sanayiine Bağlı", 24.3.1987, s.1
- Dünya, Ekonomi-Politika, "Tekstilde Bitmeyen Sorunlar", 9.4.1987, s.12.
- Dünya, Ekonomi-Politika, "1986'da İhracatın Üçte Bir'i Tekstilden", 14.4.1987, s.3
- Dünya, Ekonomi Politika, "Pamuk Sorunu İhracatçılarımızı Ciddi Ölçüde Tehdit Ediyor", 23.4.1987, s.9
- Dünya, Ekonomi-Politika, "Tekstil ve Konfeksiyon Makinaları Eki", 27.4.1987
- Dünya, Ekonomi-Politika, "Bursa Bölge Raporu", 28.4.1987, s.9
- Dünya, Ekonomi-Politika, "Dünyada ve Türkiye'de Tekstil Sanayiinde Beliren Eğilimler", 20-21.5.1987, s.2
- Dünya, Ekonomi-Politika, "Tekstil İhracatının Dörtte Üçü AET'ye Yönelmiş", 23.5.1987, s.6
- Dünya, Ekonomi-Politika, "Tekstilde Finans Güçlüğü Gündemde", 8.6.1987, s.1
- Dünya, Ekonomi-Politika, "Tekstil İhracatında 1,1 Milyar Dolara Ulaşıldı", 8.7.1987, s.3
- Dünya, Ekonomi-Politika, "Tekstil İhracatçıları Her Engeli Aşarak İhracatı Sürdüyor", 8.7.1987, s.3
- Dünya Ekonomi-Politika, "Tekstil İhracatının Artması Üretici ve Pazarlamacı Firmaların İşbirliğine Bağlı", 13.3.1987, s.9